

Thorengruppen AB

Org.nr. 556613-9290

Beslut för gymnasieskola med yrkesprogram

efter tillsyn i Yrkesgymnasiet Solna i Solna kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Thorengruppen AB att senast den **31 augusti 2022** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Thorengruppen AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen.

Thorengruppen AB ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

- För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 1 mars – 31 augusti 2022 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 augusti 2022 (3 kap. 7 § skollagen).
- För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 24 augusti 2022 (en vecka innan redovisningen) ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats avseende perioden 1 mars – 24 augusti 2022. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 augusti 2022 (3 kap. 9 § skollagen).

Studiero

- Se till att rektorn leder och samordnar arbetet med att utforma skolmiljön så att alla elever tillförsäkras studiero. I detta ingår att
 - o rektorn klargör för personalen ansvarstagandet för att ordningsregler efterlevs och hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår.
 - o rektorn inhämtar uppgifter från elever, lärare och elevhälsans personal, följer upp och utvärderar de åtgärder som vidtagits för att säkerställa att elevernas skolmiljö präglas av studiero i de klasser där problem har identifierats. I samband med utvärdering av vidtagna åtgärder ska

- rektorn också besluta om vilka ytterligare åtgärder som behövs samt se till att dessa genomförs och/eller intensifiera pågående åtgärder.
- o Rektorn ska dokumentera vilka åtgärder som vidtagits och planeras att vidtas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 augusti 2022. (2 kap. 9-10 §§ skollagen, 5 kap. 3 och 5 §§ skollagen; Lgy 11, 2.2 Normer och värden, 2.6 Rektorns ansvar).

Undervisningen i kurser på VVS- och fastighetsprogrammet

- Se till att eleverna får den undervisningstid om 100 timmar som huvudmannen har beslutat om i kursen *VVS Svets och lödning rör* (4 kap. 22 § gymnasieförordningen)
- Se till att kursen *VVS Svets och lödning rör* genomförs i enlighet rektorns beslut om vilka delar av kursen som ska förläggas till arbetsplatser (arbetsplatsförlagt lärande, apl). I de fall apl-platser inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över eller på grund av säkerhetsskäl, ska eleverna få motsvarande utbildning förlagd till skolan. I detta ingår att elever ska få undervisning i de kurser, eller i de delar av kurser, som de annars skulle fått på apl (16 kap. 11 och 16 §§ skollagen; 4 kap. 12-13 §§ gymnasieförordningen).
- Se till att undervisningen i kursen *VVS Svets och lödning rör* utgår från och omfattar innehållet i ämnesplanerna och kursplanerna. Huvudmannen ska skriftligen redovisa en planering av undervisningen i nämnda kurser där det framgår när kursernas centrala innehåll har eller ska behandlas (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen; 4 kap. 1 § gymnasieförordningen; Skolverkets föreskrift om ämnesplan för ämnet VVS – installation, SKOLFS 2014:76).
- Se till att lärarna vid betygssättningen i kursen *VVS Svets och lödning rör* har ett underlag för sin bedömning som omfattar samtliga delar av kurserna (15 kap. 24 § skollagen; Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg).

Om ärendet

Skolinspektionen har genomfört en tillsyn i syfte att kontrollera att Yrkesgymnasiet Solna, med huvudmannen Thorengruppen AB, uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Tillsynen har omfattat områdena *Undervisning och lärande, Extra anpassningar och särskilt stöd, Arbetsplatsförlagt lärande (apl), grundläggande behörighet och introduktionsprogram, Bedömning och betygssättning, Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling samt Grundläggande förutsättningar för skolenheten.*

Tillsynen startades på vårterminen, 28 april – 9 juni 2021, genom digitala intervjuer med elever, elevhälsa, lärare och rektorn. Under höstterminen, 25-29 oktober 2021, genomfördes ett verksamhetsbesök på skolan där intervjuer med elever, lärare, specialpedagog och rektorn genomfördes. I samband med skolbesöket genomfördes även observationer. Skolinspektionen har dessutom tagit del av underlag från skolan, samt från Solna Stad och Storstockholms brandförsvär.

Huvudmannen har yttrat sig över Skolinspektionens protokoll samt övrigt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redovisar först sin bedömning, anger därefter de bestämmelser som tillämpas och redogör slutligen för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga bedömningar och åtgärder.

Motivering till föreläggande

Särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Skolan startar inte alltid utredning om särskilt stöd, trots att lärare anmält till rektorn att de befäror att elever inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Såväl lärare som skolans specialpedagog uppger att det i oktober 2021 inte genomförts någon utredning om särskilt stöd för tre elever trots att anmälan inkom från lärare i

mars och april 2021. Vidare framkommer av intervjuer med lärare och specialpedagog att ytterligare två elever inte blivit utredda för behovet av särskilt stöd, efter att lärare i slutet av vårterminen 2021 anmält behov av utredning av elevernas stödbehov då de har svårigheter att nå kunskapskraven.

Huvudmannen har invänt att skolans elevgenomgångar används för att lärare ska ta upp elevers svårigheter innan det upprättas en anmälan om särskilt stöd. Detta ändrar inte Skolinspektionens bedömning då utredningen visar att det finns minst tre elever på skolan där lärare anmält att de befäras att elever inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås trots att stöd har getts i form av extra anpassningar.

Skolinspektionen understryker att så snart rektorn har fått en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd inträder skyldigheten för rektorn att se till att en utredning påbörjas skyndsamt. Det är utredningen som ska ge underlag för bedömningen om huruvida eleven behöver särskilt stöd. Rektorn kan alltså inte underlåta att se till att en utredning genomförs när skolpersonal har anmält att det finns behov av detta.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultat på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befäras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen). Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd (3 kap. 9 § skollagen).

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att rektorn som pedagogisk ledare för skolans personal har ansvar för skolans resultat samt har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsan utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller stödåtgärder får detta (Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar).

Av förarbeten framgår att bedömningen av en elevs stödbehov i gymnasieskolan bör göras utifrån en helhetsbedömning av elevens förutsättningar att klara hela utbildningen. Det kan t.ex. innebära att stödåtgärder bör sättas in redan i inledningen av en kurs. Ett helhetsperspektiv på elevernas skolsituation är en viktig förutsättning för att t.ex. förebygga studieavbrott (prop. 2017/18:183, s. 40).

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utreda särskilt stöd

Rektorn uppger att skolans rutin för extra anpassningar och särskilt stöd består i att lärare i första hand ska anmäla ärenden till elevgenomgång tillsammans med

elevhälsan. Rektorn uppger vidare att därefter ska lärarna genomföra en frånvaroutredning för elev med hög frånvaro, efter det ska lärarna göra en anmälan till elevhälsan om det är så att extra anpassningar och insatser för att höja närvaron inte har hjälpt. Rektorn uppger att det också finns olika varianter som lärare kan använda sig av när det gäller att göra en anmälan till elevhälsan. Om det till exempel handlar om elevers mående så genomförs inte en utredning om särskilt stöd utan då hamnar ärendet hos kuratorn eller skolsköterskan istället, säger rektorn. Enligt rektorn är det lärarna som ansvarar för att göra anmälan om särskilt stöd och att det var några lärare som upptäckte sent på terminen att elever kommer få F i betyg. Rektorn säger att lärarna inte lagt upp sin undervisning med framförhållning, utan att det blev så att eleverna inte uppvisade förmågor inom alla kunskapskrav innan kursen avslutades och därför inkom det ett flertal anmälningar om särskilt stöd i slutet av terminen.

Även specialpedagogen uppger att det finns flera anledningar till att lärare gör en anmälan till elevhälsan; om en elev riskerar att inte uppnå kunskapskraven, om en elevs mående är dåligt, eller om en elev har hög frånvaro. Alla anmälningar görs på samma blankett enligt specialpedagogen. Specialpedagogen uppger vidare att det inkom flera anmälningar om att elever trots extra anpassningar riskerar att inte uppnå kunskapskraven under vårterminen 2021 och att skolan inte alltid genomför en utredning om särskilt stöd, utan att en del elever får en omläsningsplan för att genomföra provning istället. Enligt specialpedagogen inkom det elva anmälningar om särskilt stöd under vårterminen 2021 och sju av dessa anmälningar resulterade i utredning om särskilt stöd.

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygs katalog för vårterminen 2021 samt en sammanställning över elever med åtgärdsprogram. Vid verksamhetsbesöket den 26-29 oktober 2021 fanns det sju aktiva åtgärdsprogram. Vid betygssättningen i juni 2021 var det 22 elever som erhöll minst ett F, varav 13 elever erhöll F i tre kurser eller fler.

I samband med lärarintervjuer har Skolinspektionen tagit del av muntlig information ur dokumenterade akter avseende enskilda elever som erhållit F i kurser betygsatta i juni 2021. Lärare berättar att i dessa akter framgår exempelvis att lärare anmälde tre elever för utredning om särskilt stöd i februari och mars 2021, men att eleverna i oktober 2021 ännu inte har utretts. En av lärarna berättar vidare avseende *elev 1* att läraren i svenska gjorde en anmälan om särskilt stöd för att eleven riskerar F i betyg den 12 mars 2021, den 18 maj gjorde läraren i yrkesämnen en anmälan om särskilt stöd för att eleven riskerar F i betyg, den 27 juni anmäler läraren i svenska ytterligare en gång att eleven har svårigheter i svenska och erhöll F i betyg. Enligt betygs katalogen för vårterminen 2021 erhöll *elev 1* F i betyg i Svenska 1 samt i tre yrkeskurser. Den 21 oktober 2021 har läraren i matematik aviserat elevens svårigheter att nå kunskapskraven till en elevgenomgång tillsammans med elevhälsan. Yrkesläraren för *elev 2* anmälde till elevgenomgång tillsammans med elevhälsan i november 2020 då det också genomfördes en frånvaroutredning. Därefter hade yrkesläraren samtal med eleven i december 2020 om att eleven riskerade F i samtliga yrkeskurser, den 12 mars 2021 gjorde läraren i svenska en anmälan om särskilt stöd för att eleven riskerar att inte nå kunskapskraven, 23 mars anmäler yrkesläraren att eleven riskerar F i yrkeskurser, 29 mars anmäler läraren i idrott detsamma. Den 26 april sätts det in extra lektioner i matematik, den 12 maj tas eleven upp på elevgenomgång med elevhälsan för att

diskutera svårigheterna i matematik, den 12 maj anmäler yrkesläraren en gång till att eleven riskerar F i yrkeskurserna. Enligt betygskatalogen för vårterminen 2021 erhöll *elev 2* F i betyg i tre yrkeskurser. I oktober 2021 har läraren i matematik aviserat elevens svårigheter att nå kunskapskraven till en elevgenomgång tillsammans med elevhälsan. Yrkesläraren för *elev 3* berättar att det står i elevens elevakt att läraren i svenska gjorde en anmälan om särskilt stöd till elevhälsan den 10 februari 2021 för att eleven riskerade F i betyg, den 20 april hade yrkesläraren samtal med elev och dennes vårdnadshavare om att eleven riskerade F i flera kurser samt att läraren i matematik anmälde den 6 juni att eleven riskerade F. Enligt betygskatalogen för vårterminen 2021 erhöll eleven F i betyg i Svenska 1 samt i tre yrkeskurser.

Det finns ytterligare två exempel där lärare under senare delen av vårterminen anmält att extra anpassningar inte är tillräckliga för att eleverna ska nå kunskapskraven och att de kan vara i behov av särskilt stöd. Anmälningarna avser elever som efter anmälan erhöll F i avslutade kurser i juni 2021. En av eleverna erhöll fem F i kurserna Svenska som andraspråk 2, Naturkunskap 1a1, Engelska 6 och två yrkeskurser. Den andra eleven erhöll F i två yrkeskurser. Specialpedagogen bekräftar i intervju att det inkommit anmälan om särskilt stöd för dessa elever under vårterminen och att det därefter inte har genomförts utredning om särskilt stöd.

Lärarna uppger att de ska anmäla till elevgenomgång innan de gör en anmälan om särskilt stöd, på elevgenomgångarna sker en dialog tillsammans med elevhälsans representanter och andra undervisande lärare. Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen uppger vidare att de undervisar flera elever som de ger extra anpassningar och som trots det riskerar att inte uppnå kunskapskraven, samt att de inte anmält till elevhälsan om särskilt stöd ännu eftersom de ska ta upp om eleverna på en elevgenomgång först. En av lärarna säger att det känns konstigt att det måste ske stegvis när det finns elever som har svårt att nå kunskapskraven enbart med hjälp av extra anpassningar. Lärarna nämner som exempel några av de elever som erhöll F i betyg i tidigare kurser, som inte har särskilt stöd och som i nuvarande kurser inte når godkänt med extra anpassningar. En av lärarna uppger vidare att när hen började sin anställning i mars 2021 fick läraren informationen att alla elever bedömdes ligga på E eller högre enligt det underlag som läraren tog emot. Därför blev det sena anmälningar om särskilt stöd eftersom det först skulle tas upp i en elevgenomgång, säger läraren. Läraren säger att hen har anmält flera elever till elevgenomgång under höstterminen 2021 för att samma sak inte ska hända igen.

I huvudmannens yttrande över Skolinspektionens protokoll uppges att skolans elevgenomgångar används för att lärare ska ta upp om elevers svårigheter att nå kunskapskraven och att extra anpassningar först ska diskuteras, provas och utvärderas innan det upprättas en anmälan om särskilt stöd då det sker en utredning om elevens behov.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Thorengruppen AB:s verksamhet vid Yrkesgymnasiet Solna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att anmäla och utreda särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Thorengruppen AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Studiero

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns elever på skolan som inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Såväl undervisande lärare i gymnasiegemensamma ämnen som elever uppger att studieron är undermålig i årskurs 2 och framförallt i en av undervisningsgrupperna. Det finns många elever som stör arbetsron exempelvis genom att det blir pratigt och oroligt i klassen, det går elever ut och in ur klassrum, elever sitter med sina mobiler samt att det blir diskussioner och ifrågasättande av ordningsregler. Den bristande studieron påverkar elevernas lärande negativt och elever har svårt att koncentrera sig på skolarbetet. Vidare går en stor del av lärarnas tid åt till att försöka upprätthålla studieron, vilket gör att lärarna inte hinner med att ge alla elever stöd och stimulans i sitt lärande.

Även om skolan genomför vissa åtgärder för att skapa studiero så bedömer Skolinspektionen att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att verksamheten ska leva upp till författningarnas krav. Lärarna tillämpar inte skolans ordningsregler på ett likvärdigt sätt och det finns lärare som har svårigheter att upprätthålla studiero i undervisningen. Det sker avsteg från ordningsreglerna på grund av att alla lärare inte förmår att upprätthålla dessa. De lärare som har problem att upprätthålla studieron uppger att de inte har fått riktat stöd för att kunna upprätthålla studieron, förutom akuta insatser som att rektorn kommer när det uppstår situationer i klassrummen. Rektorn bekräftar att det finns lärare som inte är tydliga gentemot eleverna med vilka regler som gäller i klassrummet och att problemen med att upprätthålla studieron sker på lektioner i de gymnasiegemensamma ämnena. Rektorn uppger vidare att skolan har satt in insatser på individnivå för eleverna som åtgärder för att förbättra studieron, men att det inte satts in riktat stöd till lärare.

Rättslig reglering

Utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolenheten och särskilt verka för att utbildningen utvecklas, samt besluta om sin enhets inre organisation och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika

förutsättningar och behov, samt fatta i övrigt de beslut och ha det ansvar som framgår av författningarna (2 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn har också, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar). Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen (Lgy 11, 2.2 Normer och värden).

I förarbetena till skollagens bestämmelse gällande trygghet och studiero anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Vidare anges att det förebyggande arbetet är centralt, och att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rutiner för att säkerställa samverkan och kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö (prop. 2009/10:165 s. 319 och 320).

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studieron på skolan

Av intervjuer, samt inkomna handlingar och observationer, framgår att eleverna på de olika yrkesprogrammen delas in i undervisningsgrupper när de har gymnasiegemensamma ämnen. I årskurs 2 är eleverna indelade i fyra undervisningsgrupper där grupp 1 består av 12–13 elever beroende på vilken gymnasiegemensam kurs som avses. Grupp 2 består av 22–27 elever (endast en kurs med 22 elever, resterande kurser har 26 eller 27 elever), grupp 3 av 24–30 elever (endast en kurs med 24 elever, resterande kurser har 30 elever) och grupp 4 har mellan 10–14 elever. Årskurs 2 har undervisning i dessa undervisningsgrupper när det gäller kurserna Historia 1a1, Naturkunskap 1a1, Samhällskunskap 1a1, Engelska 6 och Svenska 2. Alla elever läser inte alla kurser, det beror på om de läser högskoleförberedande kurser eller inte, samt om de går introduktionsprogram. Kursen Idrott och hälsa 1 är inte medräknad.

Lärarna som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen uppger att studieron är dålig i vissa undervisningsgrupper. Lärarna berättar att det finns många elever som stör arbetsron på skolan och att en del elever är svåra för lärarna att hantera. Lärarna ger som exempel att det blir pratigt om annat än skolarbete, att det blir oroligt i klassen, det går elever ut och in ur klassrum, elever sitter med sina mobiler, det blir diskussioner och ifrågasättande av ordningsregler samt att några elever går omkring i klassrummet

och stör andra elever. Det finns undervisningsgrupper där det sällan är studiero, säger en av lärarna. En annan lärare säger att det kan börja med en tillsägelse att elever ska ta bort sina mobiler, att de ska sitta på sina platser eller ta bort sin dricka, sedan blir det diskussioner och det blir stökigt på lektionerna så att andra elever inte kan arbeta. En tredje lärare säger att eleverna inte lyssnar på läraren och att skolan har ett för tufft klimat där den dåliga studieron gör att eleverna gör annat än vad de ska på lektionerna. Samtliga lärare i gymnasiegemensamma ämnen uppger att det kan vara undermålig studiero i flera undervisningsgrupper, men att det främst är i årskurs 2 och specifikt en av undervisningsgrupperna som utmärker sig negativt.

Elever som går i årskurs 2 uppger i intervjuer att det finns störande moment som gör att det blir dålig studiero på lektionerna. Eleverna ger som exempel att elever sätter på Youtube eller lyssnar på musik under lektionstid samt att elever pratar högt om annat. Eleverna säger att det stör undervisningen så mycket att det inte går att koncentrera sig på skolarbetet. Enligt eleverna har studieron blivit lite bättre på vissa lektioner den senaste tiden, men inte på alla. En annan intervjugrupp i årskurs 2 uppger att lektionerna kan vara stökiga och även om det är bättre nu under höstterminen än förra läsåret så är det fortfarande ganska stökigt. Eleverna berättar att det kommer in elever i klassrummet som inte tillhör undervisningsgruppen som stör elever, det blir prat om annat än skolarbete och höga ljud samt att det någon gång har kastats stolar eller varit elever som gömt lärarens dator.

Även rektorn bekräftar att undervisningen i en av undervisningsgrupperna i årskurs 2 påverkas negativt, då det finns några elever som utmärker sig och som stör studieron i den gruppen. Rektorn uppger att problemen med att upprätthålla studieron sker i gymnasiegemensamma ämnen. Nästan alla lärare i yrkesämnen, tillika mentorer för eleverna, uppger också att studieron i vissa undervisningsgrupper i gymnasiegemensamma ämnen är dålig.

Skolinspektionens observationer

I samband med verksamhetsbesöket genomförde Skolinspektionen observationer i korridoren när årskurs 2 och 3 hade lektioner. En av inspektörerna hör högljudda röster i korridoren mellan elever och personal, varav rektorn är en av dem. Rektorn har ingripit vid en situation inne i ett klassrum och det uppstår handgemäng mellan rektorn och en elev. Rektorn uppger senare att eleven fått en skriftlig varning och att skolan kommer omplacera eleven under tiden utredningen av händelsen pågår.

Senare samma dag befinner sig inspektörerna i korridoren, det är flera elever som går omkring efter lektionerna startat och personal säger till eleverna att gå till rätt lektion. I ett klassrum, där det är undervisning i ett gymnasiegemensamt ämne, öppnas dörren 19 gånger på 20 minuter. Det är elever som antingen går ut eller in i klassrummet.

Ordningsregler och samsyn

I intervju med lärarna i gymnasiegemensamma ämnen framgår att de använder sig av skolans ordningsregler på olika sätt och att det skiljer sig åt hur lärarna ser till att ordningsreglerna efterlevs. Någon lärare säger att hen modifierar ordningsreglerna så att de ska passa bättre och att eleverna vid vissa tillfällen får ha sina mobiltelefoner. En annan lärare säger att hen upplever det svårt att samla in mobiltelefonerna, det är inte

alla elever som ger telefonen till läraren. En tredje lärare säger att hen numera lyckas samla in alla mobiltelefoner, men att eleverna hämtar tillbaka dem när läraren vänder ryggen till klassen. Lärarna uppger att eleverna äter och dricker på lektioner, att det sker avsteg från ordningsreglerna och att inte alla lärare orkar ta striden. En av lärarna säger att om en elev sitter tyst med sin mobil så är det ändå bättre, för om läraren säger till så blir det diskussioner och studieron för de andra eleverna blir störd. Lärarna säger samstämmigt att skolans regler är bra, men att det inte går att alla elever ska följa dem. En av lärarna säger att hen tagit upp om detta med rektorn, och att det blev bättre en period, men att det nu är tillbaka till sämre studiero igen. Lärarna uppger att de inte fått information om att någon av eleverna har avsteg från ordningsreglerna som en extra anpassning. Rektorn uppger att alla lärare inte är tydliga gentemot eleverna med vilka regler som gäller i klassrummet och därför uppstår det störande moment för de lärare som håller på reglerna.

En av lärarna i gymnasiegemensamma ämnen berättar att som ny lärare behöver man kalla på rektorn ibland, till exempel när elever inte lyssnar på tillsägelser. En annan lärare säger att den dåliga studieron drabbar eleverna, eftersom eleverna inte kan fokusera på sina uppgifter. Det beror på att andra elever stör undervisningen, säger läraren, men också på grund av att läraren inte kan fokusera på att undervisa utan istället försöker upprätthålla studieron i klassrummet. En tredje lärare uppger att hen skickar ut eleverna som stör ut ur klassrummet så att det blir lugnt där inne. Lärarna berättar också att det ofta kommer elever sent till lektioner och att det stör studieron då eleverna ofta blir arga för att de får frånvaro, vilket leder till diskussioner. En lärare berättar att på första lektionen på morgonen kan det vara en handfull elever i tid till lektionen, de andra drygt 20 eleverna droppar in allteftersom. Det är också vanligt att elever går ut och in ur klassrummet under lektioner, säger lärarna, vilket också stör undervisningen.

Elever i årskurs 2 uppger att det händer att elever pratar högt med varandra om annat än skolarbete och att lärare inte gör något åt det. Det är som att lärare har gett upp, säger en elev. Eleverna säger att skolan har regler men att inte ens lärarna följer dem. Eleverna ger som exempel att en del lärare inte säger till elever som stör att gå ut ur klassrummet och när lärare säger till elever så blir det stökigt istället och att ingen kan arbeta med skolarbetet. En av eleverna säger att hen har pratat med rektorn om att det finns lärare som har svårt att upprätthålla studieron. En del lärare "blir överkörda" av eleverna, säger en elev. En annan av eleverna säger att hen går i den sämsta undervisningsgruppen, "det är ingen studiero, elever skriker och lyssnar inte på läraren". Enligt eleverna är det känt att just den undervisningsgruppen som eleven tillhör är den grupp som har sämst studiero på skolan. En annan intervjugrupp uppger att studieron varierar på skolan och att några av dem går i en undervisningsgrupp där studieron är bra. Samtliga intervjuade elever i årskurs 2 uppger att det framförallt är dålig studiero på de gymnasiegemensamma ämnena och att det även är bristande studiero på några yrkesämnen ibland.

Åtgärder för att förbättra studieron

Rektorn uppger att skolan har vidtagit några gemensamma regler och arbets sätt för att förbättra studieron på skolan. Till exempel ska lärarna låsa dörren när de har genomgång så att eleverna som kommer sent väntar utanför, det ska finnas

lektionsstruktur på tavlan och eleverna ska ha fasta platser, säger rektorn. Rektorn tillägger att ordningsreglerna är tydliga och lärarna ska samla in mobiltelefoner samt att eleverna inte får äta eller dricka i klassrummet. Rektorn uppger att det finns lärare som inte lyckas se till att ordningsreglerna följs, att några av lärarna har slutat på skolan och att några av dem arbetar kvar. Rektorn säger att problemen finns i gymnasiegemensamma ämnen och att rektorn brukar finnas till hands i korridoren för att se hur det fungerar i klassrummen. Enligt rektorn är det lärare i gymnasiegemensamma ämnen som tagit upp att de upplever det jobbigt att upprätthålla studieron på sina lektioner. Rektorn uppger vidare att det inte är någon av lärarna som har erhållit riktat stöd för att få hjälp att upprätthålla studieron. Rektorn säger att skolan har satt in insatser på individnivå, som att en elev har mer arbetsplatsförlagt lärande (apl) samt att någon elev i årskurs 2 och 3 får vara på skolan när deras ordinarie klasser har apl. Insatser på individnivå går före insatser på gruppnivå, säger rektorn.

Lärarna uppger att rektorn har börjat sätta in åtgärder för de elever som stör undervisningen mest, till exempel att elever får varningar. Lärarna ger exempel på åtgärder som skolan satt in för att förbättra studieron; rektorn finns tillgänglig i korridoren, individinsatser för enskilda elever som exempelvis mer apl och att några enskilda elever har bytt undervisningsgrupp. Lärarna uppger vidare att ingen av dem har fått stöd för att kunna upprätthålla studieron, förutom akuta insatser som att rektorn kommer och bistår när det uppstår akuta situationer i klassrummen.

Stöd och stimulans

Lärarna i gymnasiegemensamma ämnen berättar vidare att de inte hinner med att ge alla elever det stöd de behöver eftersom en stor del av lektionstiden går till att säga till elever att de ska sitta stilla och vara tysta. Lärarna säger att de försöker hålla fokus på de elever som behöver stöd och att det inte finns så mycket tid för elever som behöver utmaningar. En av lärarna säger att elever som behöver utmaningar inte får den tid, stöd och vägledning som de behöver. En annan lärare säger att eleverna behöver mycket stöd både i att komma igång med skolarbetet men även med uppgifterna, det hinner inte läraren med. Lärarna säger även att det blir svårt att planera undervisningen när inte alla elever är på plats samtidigt. Det är svårt att hinna med allt som är planerat, säger lärarna, det händer ofta att moment får flyttas till en annan lektion eller tas bort.

Några elever säger att de inte kan koncentrera sig på lektioner och att det inte går att arbeta när studieron är dålig. Då blir det ett dåligt lärande, säger en av eleverna. En elev säger att hen inte kan lära sig det som förväntas eftersom det är så stökigt. En annan elev uppger att det ofta blir stökigt och att elever hamnar efter och upplever att de inte blir sedda av läraren. En elev berättar att hen har behov av att lärarna visar vad som krävs och vad eleven ska göra, men att det finns lärare som inte gör det. En annan elev berättar att hen har svårigheter att förstå uppgifter i ett av de gymnasiegemensamma ämnena, men att det är så stökigt på lektionerna att lärandet blir lidande. Eleverna uppger att det finns lärare som inte anpassar undervisningen efter deras behov under lektionstid. Lärarna hinner inte hjälpa alla, säger eleverna.

Huvudmannen har i yttrande över Skolinspektionens inspektionsprotokoll framfört följande. Skolan har påbörjat en kartläggning av en av lärarnas undervisning och det

finns stödåtgärder på gruppnivå på skolan. Enligt huvudmannen arbetar skolan aktivt för att förbättra studieron på skolan, till exempel genom en studiecirkel för att förbättra lärarnas ledarskap i klassrummet samt genom att bygga vidare på skolans ordningsregler och dess upprätthållande.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Thorengruppen AB:s verksamhet vid Yrkesgymnasiet Solna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet med att tillförsäkra eleverna studiero. Det finns därför skäl att förelägga Thorengruppen AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Undervisningen i vissa kurser på VVS- och fastighetsprogrammet

Thorengruppen AB bedriver lärlingsutbildning vid Yrkesgymnasiet Solna. Huvudmannen har beslutat att de kurser, som Skolinspektionen hänvisar till i nedan, har 100 undervisningstimmar vardera och kurserna är jämnt fördelade över två eller fyra terminer. Rektorn har beslutat att vardera yrkeskurs på 100 p har 90 timmar arbetsplatsförlagt lärande (apl) och 10 timmar skolförlagd undervisningstid.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen i kursen *VVS Svets och lödning rör*. Bristerna gäller dels undervisningstiden i kursen, dels att kursen inte omfattar allt det centrala innehållet som föreskrivs. Det finns moment i kursen som eleverna varken kan genomföra på apl eller i skolans egna lokaler. Att undervisningen inte har behandlat allt centralt innehåll medför även att det finns brister i betygsättningen av kursen, då läraren inte har tillräckligt underlag för att bedöma eleverna i förhållande till samtliga kunskapskrav. De brister som Skolinspektionen har identifierat inom kursen *VVS Svets och lödning rör*, som genomfördes under förra läsåret, bedöms fortgå även innevarande läsår. I samband med Skolinspektionens tillsynsbesök på skolan i oktober 2021 har eleverna som läser kursen inte genomfört praktiska moment avseende svetsning på apl och det finns inte tillstånd för att hantera den utrustning som krävs för svetsning i skolans egen verkstadslokal. Läsåret 2021/22 påbörjas även ytterligare en kurs, *VVS gassvetsning rör*, i vars centrala innehåll ingår praktiska moment i svetsning. De brister som identifierats gällande kursen *VVS Svets och lödning rör* riskerar därmed att beröra även kursen *VVS gassvetsning rör*. Nedan redogörs närmare för Skolinspektionens bedömning.

Skolinspektionen bedömer att kursen *VVS Svets och lödning rör* under förra läsåret inte omfattade de 100 undervisningstimmar som huvudmannen beslutat, vilket betyder att eleverna gått miste om undervisningstimmar i kursen. Rektorn, undervisande yrkeslärare och elever på programmet uppger samstämigt att de flesta elever inte har erhållit några arbetsplatsförlagda undervisningstimmar i kursen. För att kompensera för detta har skolan anordnat tre skolförlagda dagar där eleverna har fått undervisning i

praktiska moment som ingår i kursens centrala innehåll. Skolinspektionen bedömer att dessa tre dagar i tid inte kan anses motsvara de 90 timmar som det arbetsplatsförlagda lärandet ska uppgå till.

Skolinspektionen bedömer att rektorn varken säkerställt att kursen innehållit arbetsplatsförlagt lärande om 90 undervisningstimmar eller att de delar av kursen som ska förläggas till arbetsplatser har genomförts. Enligt rektorn är elevernas undervisningstid inte stipulerad om den är praktisk eller teoretisk, trots att rektorn har beslutat att förlägga 90 undervisningstimmar som arbetsplatsförlagt lärande inom kursen. Skolinspektionen vill här klargöra att det framgår av ämnesplanen för ämnet VVS – installation, i vilken kursen *VVS Svets och lödning rör* ingår, att ämnet till sin karaktär är både praktiskt och teoretiskt. Ämnet ska leda till att eleverna utvecklar kunskaper om och färdigheter i att hantera material och utrustning. Genom ett problemlösande arbetssätt och praktiskt laborativa övningar i undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att arbeta ansvarsfullt, individuellt och i samarbete med andra. Undervisningen ska genomföras så att de praktiska och teoretiska kunskaperna kopplas samman.

Skolinspektionen bedömer vidare att undervisningen i kursen *VVS Svets och lödning rör* inte utformas utifrån ämnesplanens och kursplanens innehåll. Det finns moment inom kursens centrala innehåll som inte har behandlats i undervisningen och de praktiska momenten har varit begränsade. Enligt yrkesläraren på programmet får inte eleverna svetsa inom de 90 arbetsplatsförlagda undervisningstimmarna för kurserna, då arbetsplatserna inte kan erbjuda eleverna detta. Även om eleverna innan vårterminens slut fick genomföra några praktiska moment, däribland viss svetsning, bedömer Skolinspektionen att de tre dagars praktiskt arbete, som förlagts till skolan, inte kan anses motsvara 90 timmars arbetsplatsförlagt lärande varken i tid eller till innehåll. Det framgår av ämnesplanen för kursen *VVS Svets och lödning rör* att eleverna bland annat ska använda sig av material, utrustning, verktyg, maskiner och produkter. Det praktiska arbetet inom kursen utformades så att eleverna fick svetsa ihop två rör vardera. Detta kan inte anses motsvara alla de praktiska moment som ingår i kursens centrala innehåll. Eleverna hade inte heller möjlighet att först lära sig, sedan ompröva och därefter göra mer avancerade arbeten. Att rektorn uppger att eleverna hade undervisning i alla moment ur det centrala innehållet innan betygen sattes i juni 2021 är inget som förändrar Skolinspektionens bedömning.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i betygsättningen i kursen *VVS Svets och lödning rör*. Det finns centralt innehåll som undervisningen inte har behandlat eller behandlat i ytterst begränsad omfattning. Vissa moment har endast genomförts vid enstaka tillfällen vilket innebär att läraren inte har ett brett och allsidigt underlag för att kunna analysera och utvärdera kvaliteten på elevens kunskaper utifrån kunskapskraven. Detta bekräftas även av att såväl läraren som elever uppger att det endast går att få betyget E på kursen. För högre betyg behöver eleverna träna mer och få fler lektioner, enligt läraren och elever. Skolinspektionen bedömer därmed att den undervisning eleverna erhållit inte ger ett tillräckligt underlag för att lärarna ska kunna bedöma elevernas kunskaper i förhållande till alla kunskapskrav i kursen.

Skolinspektionens utredning visar att skolan saknade yrkeslokal för VVS- och fastighetsprogrammet i nästan två läsår, den lokal som innehåller den praktiska utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas, till exempel när apl-platser inte kan erbjuda samtliga moment inom yrkeskurserna. Enligt yrkesläraren på programmet får inte eleverna svetsa på sina apl-platser inom de 90 arbetsplatsförlagda undervisningstimmar för kurserna. Det innebär att eleverna behöver genomföra dessa moment på skolan. Skolinspektionen kan konstatera att skolans lokaler så sent som den 2 februari 2022 alltså saknar tillstånd för att hantera de brandfarliga ämnen som behövs för svetsarbete. Detta innebär att eleverna som under detta läsår läser kurserna *VVS Svets och lödning rör* samt *VVS gassvetsning rör* riskerar att inte få genomföra allt centralt innehåll i kurserna.

Huvudmannen har inkommit med synpunkter på delgett material och framför att alla elever fick genomföra samtliga praktiska moment i kursen *VVS Svets och lödning rör* i slutet av vårterminen 2021. Huvudmannen poängterar även att de i etableringskontrollen meddelat att skolan kommer att ha ytterligare praktiska lokaler för att utföra de moment som inte kan genomföras i skolans vanliga lokaler. Huvudmannen anför vidare att den praktiska lokalen blev försenad på grund av en tvist med fastighetsägaren. Enligt huvudmannen har eleverna hela tiden haft tillgång till lokaler vid andra skolor inom huvudmannens regi för de moment som de inte kan genomföra på sin apl. Skolinspektionens utredning visar dock att detta alternativ inte användes under läsåret 2020/21.

Rättslig reglering

I skollagen och gymnasieförordningen anges de nationella programmen i gymnasieskolan samt respektive programs innehåll och omfattning (4 kap. 1 § gymnasieförordning, bilaga 1 till gymnasieförordningen samt bilaga 2 till skollagen). För varje nationellt program finns examensmål som innehåller mål för programmet (16 kap. 6 § skollagen; Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program (SKOLFS 2010:14)).

I examensmålen för VVS- och fastighetsprogrammet programmet framgår bland annat att färdighetsträning i yrket ska vara en väsentlig del av utbildningen och ska genomföras på ett sådant sätt att eleverna lär sig utföra uppgifter såväl självständigt som tillsammans med andra. Utbildningen ska även ge eleverna möjlighet att arbeta med både nya och beprövade material och arbetsmetoder. Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor.

För nationella program beslutar huvudmannen om antal undervisningstimmar för varje kurs samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplats förlagt lärande. Gymnasial lärlingsutbildning ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser (16 kap. 11 och 16 §§ skollagen). En elev som går gymnasial lärlingsutbildning ska genomföra mer än hälften

av sin utbildning som arbetsplatsförlagt lärande. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).

Om ett arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan får utbildningen bara anordnas om:

1. Planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller
2. Utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan (4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen). Ämnesplanerna innehåller respektive ämnes syfte och vilka kurser som ingår i ämnet. För respektive kurs anges det centrala innehåll som undervisningen i kursen ska behandla. Vidare framgår kunskapskrav för varje kurs som relaterar till det centrala innehållet i kursen och har en koppling till ämnesplanen som helhet.

I ämnesplanen för ämnet *VVS – installation* framgår att ämnet till sin karaktär är både praktiskt och teoretiskt. I ämnet läggs grunderna för hantverkskunnande, yrkesidentitet och yrkesmässighet inom VVS. Undervisningen i ämnet *VVS – installation* ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om värme- och sanitetstekniska installationer och deras konstruktioner. Den ska även leda till att eleverna utvecklar kunskaper om och färdigheter i att hantera material och utrustning samt att arbeta i enlighet med regler för miljö och säkerhet. Genom ett problemlösande arbetssätt och praktiskt laborativa övningar i undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att arbeta ansvarsfullt, individuellt och i samarbete med andra. Undervisningen ska genomföras så att de praktiska och teoretiska kunskaperna kopplas samman (Skolverkets föreskrift om ämnesplan för ämnet VVS – installation, SKOLFS 2014:76).

Det centrala innehållet i kurserna *VVS Svets och lödning rör* och *VSS gassvetsning rör* omfattar bland annat sammanfogning med gassvetsning med teknikerna från- och motsvets i förekommande positioner i horisontellt och vertikalt läge i plattstål och horisontellt läge i tubrör. Det centrala innehållet i kursen *VVS Svets och lödning rör* omfattar vidare skötsel och underhåll av maskiner och utrustning samt täthetsprovning, kontroller och dokumentation vid svets- och lödarbeten.

I kunskapskraven för betyget E i kursen *VVS Svets och lödning rör* anges bland annat. Eleven utför arbetet med visst handlag och med ett resultat som uppfyller fastställda kvalitetskrav. I arbetet använder eleven med viss säkerhet metoder och tekniker för sammanfogning enligt lagar och andra bestämmelser. Dessutom använder eleven med viss säkerhet verktyg och maskiner samt följer föreskrifter och anvisningar för dem. Eleven utför i samråd med handledare reparationer, service och underhåll på maskiner och utrustning. Under arbetets gång och när arbetet är utfört gör eleven i samråd med handledare kontroller.

I skollagen anges att för utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap. 35 § skollagen).

Enligt skollagen ska betyg bestämmas med hjälp av de kunskapskrav som har föreskrivits för en kurs (15 kap. 24 § skollagen). Av läroplanen framgår att betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella kunskapskrav som finns för varje kurs. Läraren ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs. Läraren ska utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper (Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg).

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens utredning under vårterminen 2021

Den 5 maj 2021 hade Skolinspektionen den första digitala intervjun med yrkesläraren på VVS- och fastighetsprogrammet. Yrkesläraren uppgav då att eleverna i årskurs 1 och 2 bland annat läste kursen *VVS Svets och lödning rör* 100p under läsåret 2020/21, som skulle betygssättas i juni 2021. Eleverna i årskurs 2 läste kursen så att den löpte över två läsår istället för endast under årskurs 1 på grund av att eleverna inte kunde genomföra moment som innehåller svetsning under skolans första läsår. Yrkesläraren uppger vidare att kursen *VVS Svets och lödning rör* inte kan genomföras ute på apl och att eleverna inte har arbetat med den kursen ännu. Yrkesläraren säger att eleverna ska få göra innehållet i denna kurs i maj månad. Hittills går vi bara igenom kursen teoretiskt, säger yrkesläraren, det har inte funnits en lokal för att kunna arbeta praktiskt. Yrkesläraren berättar att det inte går att svetsa i skolans lokaler utan att det behövs ställas iordning en annan lokal för att det, något som nu har ordnats i markplan i skolans byggnad. Läraren uppger vidare att de praktiska momenten inom kursen *VVS Svets- och lödning rör* kommer att genomföras i skolans nya lokaler under några extra lektioner som kommer att ligga på torsdagar och fredagar resten av terminen. Enligt läraren har skolan en plan så att eleverna kan betygssättas i kursen i juni 2021.

Beslutad undervisningstid inom kursen

Enligt huvudmannens beslutade poängplan för läsåret 2020/21 framgår att kursen *VVS Svets och lödning rör* har 90 undervisningstimmar som apl-förlagt lärande och 10 undervisningstimmar som skolförlagd undervisningstid. Kursen löper över hela läsåret. Rektorn uppger den 11 maj 2021 att kursen *VVS Svets och lödning rör* har 100 timmars undervisningstid och att den beslutade fördelningen är att 90 timmar är arbetsplatsförlagd undervisningstid och 10 timmar är skolförlagd undervisningstid. Rektorn säger därefter att undervisningstiden inte är stipulerad om den är praktisk eller teoretisk. Vidare uppger rektorn att det finns kvar ett mindre arbete med de praktiska delarna i *VVS Svets och lödning rör* och att dessa moment ska genomföras innan skolavslutningen. Enligt rektorn finns det utrustning i skolans nya lokal där eleverna kan svetsa.

Elever som gick i årskurs 1 under läsåret 2020/21 uppger den 28 april 2021 att de inte har fått göra några praktiska moment ur kursen *VVS Svets och lödning rör* på sina apl-platser. Eleverna säger att de ska få göra dessa moment när den nya yrkeslokalen är

färdigställd och att yrkesläraren sagt att de ska få läsa kursen *VVS Svets och lödning rör* i slutet av terminen. Eleverna uppger att de hittills aldrig har varit i den nya lokalen.

Ändamålsenliga lokaler

Elever som gick i årskurs 2 under läsåret 2020/21 uppger den 3 maj 2021 att det varit problem med den nya lokalen så att de inte har haft tillgång till en lokal för de praktiska momenten inom yrkeskurserna. Eleverna säger att de hittills har varit i lokalen och "bockat rör". Enligt eleverna har yrkesläraren haft teoretiska moment inom kursen *VVS Svets och lödning rör*, samt att de ska få börja arbeta praktiskt innan sommaren. Det finns en plan, säger eleverna, vi kommer hinna med lite moment innan sommaren och få betyg i kurserna.

I en kompletterande intervju med yrkesläraren den 8 juni 2021 så framgår det att den nya lokalen började användas innan maj då eleverna fick vara i lokalen och "bocka rör". Efter det har både årskurs 1 och 2 varit i lokalen och haft praktiska moment inom kursen *VVS Svets och lödning rör*, uppger yrkesläraren. Yrkesläraren uppger att varje årskurs har haft tre hela dagar då de varit i den nya lokalen och arbetat praktiskt med dessa två kurser. Den teoretiska delen har de fått under läsåret uppger yrkesläraren. Läraren säger att kursen kommer att betygssättas den 11 juni 2021. Enligt läraren har eleverna genomfört praktiska moment inom kursen *VVS Svets och lödning rör* genom att eleverna har svetsat cirka 5-10 gånger i olika material.

Skolinspektionens utredning under höstterminen 2021

Centralt innehåll

Rektorn uppger att det är yrkeslärarens ansvar att lägga upp undervisningen utifrån kursernas innehåll och att eleverna ska kunna rotera mellan varandras apl-platser för att kunna göra alla moment inom det centrala innehållet. Rektorn uppger vidare att det var elever på VVS- och fastighetsprogrammet som inte hade den möjligheten under läsåret 2020/21. Enligt rektorn hade eleverna undervisning i alla moment ur det centrala innehållet innan betygen sattes i juni 2021. Rektorn uppger att yrkesläraren har uppgett att det fanns tillräckligt med tid i den nya yrkeslokalen för att eleverna skulle få den undervisning som det fanns behov av. Rektorn uppger vidare att det är yrkesläraren som får svara på frågan om eleverna erhållit beslutad undervisningstid i yrkeskurserna.

Yrkesläraren uppger att det hade varit bättre om lokalen varit klar tidigare, då hade det praktiska arbetet börjat tidigare på läsåret. Jag gjorde det bästa möjliga av situationen, säger yrkesläraren. Yrkesläraren uppger att eleverna inte har gjort vissa moment i det centrala innehåll som ingår i kursen *VVS Svets och lödning rör*. Till exempel har de inte haft momenten "skötsel och underhåll av maskiner och utrustning" samt "täthetsprovning, kontroller och dokumentation vid svets- och lödarbeten".

Yrkesläraren uppger vidare att färdigställandet av yrkeslokalen har blivit förskjutet. Från början var det tänkt att eleverna som går i årskurs 1 skulle läsa kursen svets och lödning i årskurs 1, säger yrkesläraren, men den kursen förlängdes för eleverna eftersom det inte gick att genomföra något föregående läsår. Det går inte att svetsa uppe i lokalerna där skolan ligger, säger yrkesläraren. Även rektorn uppger i juni 2021 att kursen *VVS och Svets och lödning rör* förlängdes för eleverna som gick i årskurs 2. Av studieplaner

för elever i årskurs 2 framgår att eleverna läser kursen *VVS Svets och lödning rör* under två läsår och de elever som går i årskurs 1 läser den över ett läsår.

Betyg och bedömning

Av betygskatalogen för läsåret 2020/21 framgår att samtliga 24 elever i årskurs 1 och 2, förutom en elev i en kurs, på VVS- och fastighetsprogrammet erhöll betyget E i kursen *VVS svets och lödning rör*. Den elev som inte erhöll E hade F i betyg i kursen *VVS svets och lödning rör*.

Yrkesläraren uppger att eleverna i årskurs 1 och 2 hade tre extra dagar i maj 2021 med yrkeslektioner för att de skulle få svetsa, detta eftersom eleverna inte får göra det på sina apl-platser. Alla elever svetsade ihop rör, säger yrkesläraren, och det är svårare än vad eleverna tror. Yrkesläraren uppger att alla elever fick E i kursen *VVS Svets och lödning rör*, förutom en elev som var frånvarande extra dagarna i maj och som erhöll F i betyg. Jag sätter inga glädjebetyg, säger yrkesläraren, eleverna måste visa att de kan de olika momenten för att få högre betyg. Skolinspektionen frågar yrkesläraren om eleverna på sina tre dagar med praktiskt arbete inom kursen hade möjlighet att lära sig, ompröva och sedan göra mer avancerade arbeten. Yrkesläraren svarar att det kommer i årskurs 3, då kommer eleverna att få svetsa och provtrycka. Yrkesläraren uppger vidare att eleverna hade möjlighet att erhålla högre betyg än E i kursen och förutom de praktiska lektionerna var det också teorilektioner. Eleverna fick göra två svetsningar vardera och fler lödningar eftersom det går snabbare, säger yrkesläraren. När eleverna går i årskurs 1 kan de inte få mer än E oavsett kurs, det är extremt svårt, säger yrkesläraren. Eleverna behöver träna mer för att få högre betyg, säger yrkesläraren, det är 100 timmar på en kurs och det mesta av undervisningstiden ligger utlagt på apl.

Elever som går i årskurs 2 under detta läsår uppger att de fick betyg på kursen *VVS Svets och lödning rör* i juni 2021 och att de hade två-tre lektioner då de praktiskt fick svetsa ihop rör. Enligt eleverna fick de turas om att prova på att svetsa kopparrör. Eleverna säger att läraren sagt att det inte gick nå högre betygssteg än E på denna kurs och att man kan höja betyget i nästa kurs. En av eleverna som går i årskurs 3 uppger att det var två yrkesdagar i maj när eleverna fick prova på att löda, sen var det två dagar när eleverna fick svetsa. Alla fick svetsa var sin del, säger eleven, och läraren bedömde arbetet. Även denna elev uppger att yrkesläraren sagt att det endast gick att erhålla E på kursen. Det hade behövts fler lektioner för att träna på att svetsa, säger eleven, det är omöjligt att nå mer än E på sin första svetsning.

Brandfarliga varor i den nya yrkeslokalen för VVS och fastighetsprogrammet

I samband med intervjun med yrkesläraren den 8 juni 2021 så visar Skolinspektionen bilder från den nya lokalen, bilderna är mottagna via mail från rektorn och visar utrustning som kan användas på VVS- och fastighetsprogrammet. Bland annat finns där två gasflaskor på 20 liter vardera, yrkesläraren uppger att den ena flaskan innehåller acetylen och den andra oxygen. Dessa gasflaskor används vid svetsning.

Skolinspektionen har varit i kontakt med Solna stad avseende den nya yrkeslokal som Yrkesgymnasiet Solna har anordnat på markplan i skolans byggnad. Skolinspektionen har från Solna stad mottagit dokument såsom bygglovsbeslut, slutbesked verkstadslokal, besiktningsprotokoll av ventilation samt brandskyddsbeskrivning.

Skolinspektionen har även haft ett telefonsamtal med t.f. bygglovschef för Solna stad, vilket nedtecknats i en tjänsteanteckning. Utöver det har Skolinspektionen även varit i kontakt med Storstockholms brandförvar via mail och mottagit deras protokoll efter tillsyn. Samtliga dokument har delgetts skolans huvudman.

Av inkomna dokument framgår att Thorengruppen AB ansökt om bygglov där en del av ett garage görs om till verkstadslokal för utbildning. Av bygglovsansökan framgår att ansökan var komplett den 12 oktober 2020. Slutbesked för ombyggnaden var den 31 mars 2021 då lokalen fick tas i bruk. Av brandtekniskt utlåtande för lokalen, genomfört den 16 oktober 2020, framgår att det enligt hyresgästen ska förekomma svetsarbete med acetylen i utbildningssyfte i lokalen, dock inkom inga uppgifter på tilltänkt mängd av acetylen. Av protokollet framgår vidare att det finns krav avseende hantering av brandfarlig vara, enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (SFS 2010:1011) samt förordning (SFS 2010:1075). Enligt protokollet får det hanteras upp till 2 liter brandfarlig vara i lokalen utan tillstånd och om det överskrids ska den som bedriver verksamheten (hyresgästen) ansöka om tillstånd hos Storstockholms brandförvar.

Skolinspektionen var i kontakt med Storstockholms brandförvar (SSFB) i juni 2021 där det framkom att Thorengruppen AB inte har ansökt om hantering av brandfarlig vara. Av mailkonversation med brandinspektör framgår vidare att det kommer att genomföras en tillsyn av lokalen. Av tillsynsprotokollet, upprättat den 13 augusti 2021, framgår att Thorengruppen AB "har tänkt att hantera brandfarlig/explosiv vara i sin undervisning och för detta krävs tillstånd. Det är något som söks separat och kontakt med tillståndshandläggare hos SSBF är tagen".

Vid Skolinspektionens verksamhetsbesök 25-29 oktober 2021 uppger rektorn att ansökan är inskickad men att skolan fortfarande inte har tillstånd för hantering av brandfarliga ämnen i den nya yrkeslokalen. Skolinspektionen har varit i kontakt med Storstockholms brandförvar den 25 januari 2022 och kan konstatera att huvudmannen har ansökt om tillstånd den 30 november 2021, men att det ännu inte är beviljat. Enligt huvudmannens yttrande den 7 februari 2022 ska en handläggare från Storstockholms brandförvar genomföra tillsynsbesök samma dag som yttrandet inkom.

De kurser som enligt skolans poängplan och elevernas studieplaner ges under detta läsår, 2021/22, och som innehåller moment inom svetsning är *VVS Svets och lödning rör* samt *VVS gassvetsning rör*.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Thorengruppen AB:s verksamhet vid Yrkesgymnasiet Solna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisningen i kursen *VVS Svets och lödning rör*. Det finns därför skäl att förelägga Thorengruppen AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Thorengruppen AB uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Thorengruppen AB uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av utredaren Maud Karlström.

I den slutgiltiga handläggningen har utredare Stina Linder (föredragande) och juristen Caroline Rönnegård medverkat.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Yrkesgymnasiet Solna

Fakta om Yrkesgymnasiet Solna

Yrkesgymnasiet Solna är en gymnasieskola i Solna kommun med huvudman Thorengruppen AB (organisationsnummer 556613-9290). Skolan är läsåret 2021/22 inne på sitt tredje verksamhetsår.

Yrkesgymnasiet Solna är ett lärlingsgymnasium och det finns fyra yrkesprogram: barn- och fritidsprogrammet, bygg-och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet samt hotell- och turismprogrammet. Skolan erbjuder även introduktionsprogram. På skolan gick det läsåret 2020/21 cirka 180 elever, varav 60 elever på introduktionsprogram. Under läsåret 2021/22 går det cirka 240 elever på skolan.